

УРИВОК З ТВОРУ «35 КІЛО НАДІЇ» (для читання мовчки)

Коротше, в домі знову скандал. Скандалище. Сльози, воплі і соплі річкою. І як підсумок – пансіон. Просперечавшись цілий вечір, мої батьки за взаємної згоди вирішили відправити мене в пансіон. Супер. Всю ніч я стискав зуби.

Назавтра була середа. Я пішов до бабусі і діда. Бабуся пожарила молоду картоплю, як я люблю, а дід Леон все хотів мені щось сказати і не рішався. Обстановочка була як на похоронах. Після кави ми пішли до нього у закуток. Дід сунув у рот сигарету, але не запалив.

— Я кидаю, — сказав він. — Не ради свого здоров'я, сам розумієш, тільки ради моєї зануди дружини...

Я усміхнувся.

Потім дід попросив мене допомогти йому пригвинтити петлі до дверцят; і ось тоді-то, коли у мене на кінець були зайняті руки і голова, він заговорив зі мною, м'яко так, лагідно:

— Грегуар?

— Так.

— Тебе, я чув, в пансіон відправляють?

— ...

Я мовчав. Не хотів розпускати нюні, як того разу, не маленький уже.

Він забрав із моїх рук створу, яку я тримав, відклав її в сторону і взяв мене за підборіддя, щоб я подивився на нього.

— Послухай мене, Тотоша, послухай добре. Адже я знаю більше, ніж ти думаєш. Я знаю, як ти ненавидиш школу, і, що твориться у тебе дома, теж знаю. Тобто не те щоб знаю, але здогадуюсь. Я маю на увазі твоїх батьків... Уявляю, як тобі приходитьсь...

Я кусав губи.

— Грегуар, повір, я хочу тобі добра, адже це була моя ідея з пансіоном, це я заронив її в голову твоєї мамі... Не дивись на мене так. Для тебе ж буде краще на деякий час поїхати, розвіятися, побачити щось нове. А то батьки тобі зовсім дихати не дають. Ти їх єдиний син, все, що у них в житті є, світло у віконечку. Вони самі не розуміють, як сильно тобі шкодять тим, що забагато від тебе чекають. Ні, не розуміють. І думаю, все ще складніше... Їм би спочатку особисті проблеми вирішити, перш ніж на тебе накидатися. Я... Ох, ні, Грегуар, от цього не треба! Не треба, малий, я не хотів, щоб ти сумував, я тільки хотів, щоб ти... Та що ж це таке, чорт забирай! Постій, приberi-но руки, давай я сам сяду до тебе на коліна, такого великого! Ну не треба, не плач. А то я сам заплачу...

— Я не плачу, дідусю, це просто вода виливається...

— Ох ти, мій малий, мій великий малий... Ну все, все. Заспокойся, давай заспокоїмося. Треба закінчити цю шафочку для Жозефа, ми ж хочемо відвідати делікатесів... На, тримай викрутку.

Я ви шмаркався в рукав.

А потім, після довгого мовчання, коли я вже пригвинчував другі дверцята, дід добавив:

— І ось іще що, останнє, більше я з тобою про це говорити не буду. Це дуже важливо, що я хочу тобі сказати...

Я хочу тобі сказати, що чіпаються-то твої батьки не через тебе, ні. Справа в них самих і тільки в них. Ти не винен, ти тут ні до чого, чуєш? Зовсім ні до чого. Скажу більше: навіть будь ти круглим відмінником і першим учнем у класі, вони все рівно б чіпалися. Їм би тільки прийшлося знайти інший привід, от і все.

Я нічого не відповів. Узяв пензлик і наніс перший шар лаку на Жозефову шафу.

Коли я прийшов додому, батьки сиділи, обклавшись проспектами, і щось підраховували на машинці. Якби в житті було як в коміксах, я побачив би над їх головами клубки чорного диму. Я видавив із себе “Здрасьте” і хотів прошигнути в свою кімнату, але мене зупинили:

— Грегуар, піди сюди.

По голосу я зрозумів, що батько не налаштований шуткувати.

— Сядь.

Я сів, думаючи, під яким соусом мене цього разу будуть їсти...

— Як ти знаєш. Ми з мамою рішили відправити тебе в пансіон.

Я опустив очі. В голові мелькнуло: “В які-то віки ви хоч в чомусь згодні! Накінець-то. Жаль тільки, що в цьому, могли б придумати що-небудь краще...”

— Я розумію, тебе ідея не надихає, але питання не обговорюється. Ми зайшли в глухий кут. Ти б'єш байдики, тебе виключили із школи, тебе нікуди не приймають, а муніципальний колеж – не варіант. Вибирати не приходится... Але ти навряд чи знаєш, як дорого це коштує. Ти повинен розуміти, що нам прийдеться напружитися ради тебе, дуже сильно напружитися...

Я посміхнувся про себе: “О що ви... не варто! От спасибі-то! Спасибі, Ваша щедрість. Ви так добрі. Дозвольте, Ваша щедрість, допасти до ваших ніг!”

А батько продовжував:

— Ти не хочеш дізнатися, де будеш учитися?

— ...

— Тобі все рівно?

— Ні.

— Так от, уяви собі, ми самі поки що не знаємо. Задача, скажу я тобі, впору голову зламати. Мама півдня просиділа на телефоні – і все без толку. Треба знайти таку школу, куди тебе погодилися би прийняти посередині навчального року, і...

— Я от тут хочу вчитися, — перебив я тата.

— Де це “от тут”?

Я підсунув йому буклетик, той, де на фотці учні працювали за верстаком. Мама наділа окуляри:

— Де це? Тридцять кілометрів на північ від Баланса... Технічний ліцей Граншан... Але нам-то потрібен колеж...

— Колеж при ньому теж є.

— Звідки ти знаєш? – здивувався тато.

Я туди дзвонив.

— Ти?!

— Ну так, я.

— Коли?

— Ще перед канікулами.

— Ти?! Туди дзвонив? Навіщо?

— Так просто... хотів дізнатися.

— І що?

— Нічого.

— Чому ти нам нічого не сказав?

— Тому що все рівно нічого не вийде.

— Чому це не вийде?

— Тому що приймають по успішності, а яка у мене успішність? Моїм табелем тільки піч топити...

Батьки мовчали. Тато вивчав програму ліцея Граншан, а мама охала.

На наступний день я пішов у школу, як звичайно, і через день теж, і через два.

Тепер я розумів, що значить “перегоріти”. Саме це зі мною відбулося. Я перегорів. Щось у мені погасло, і все стало байдуже.

Я нічого не робив. Ні про що не думав. Нічого не хотів. Ні-чо-го. Я згріб усі свої “Лего” в картонну коробку і віддав їх Габріелю, двоюрідному братику. Дома я тільки і робив, що дивився телевізор. Кілометри і кілометри кліпів. Я годинами лежав на ліжку. Нічого не майстрував. Мої руки висіли мотузками по обидві сторони від тонкого тулуба. Іноді мені здавалося, що вони мертві. Переключати канали та відкривати пляшки хіба що на це вони ще годилися.

Я сам собі спротивився, я перетворювався на ідіота. Мама права: іще трохи, і я почну жувати за обідом сіно. Навіть до діда з бабусею мені не хотілося. Вони хороші, але нічого не розуміють.

Старі дуже.

І потім, де діду просікти мої проблеми? Він-то був відмінником. Проблеми – він навіть не знає, що це таке. Про батьків я взагалі мовчу. Вони навіть не розмовляли один з одним. Зомбі та і тільки.

Мене так і підмивало тряхнути їх добряче, а раптом витрясу... Що? Не знаю.

Слово, усмішку, жест? Що-небудь.

Я ваявся, втупившись в телевізор, як раптом задзвонив телефон.

— Що це ти, Тотоша, забув мене?

— Е-е...

— Як так? А Жозеф? Ти обіцяв, що допоможеш мені відвезти йому шафу!

Упс! Зовсім із голови вилетіло.

— Я зараз, уже йду. Вибач!

— Немає проблем, Тотоша, немає проблем. Шафа нікуди не втече.

Жозеф на знак дяки пригостив нас по-королівському. Я з'їв біфштекс по-татарськи величиною з Везувій і до нього цілу гору всякої смакоти? Там були каперси, цибуля, травки, червоний перець... Умм... Дід Леон поглядав на мене і усміхався:

— Одне задоволення на тебе дивитися, Тотоша. Скажи спасибі своєму старому діду, що він час від часу тебе експлуатує: хоч наїсися до сходу.

— А ти? Чому ти нічого не їси?

— Я-то? .. Та я, знаєш, не встиг проголодатися... Твоя бабуся мене обгодувала сніданком...

Я знав, що він обманює.

А потім нам показали кухню. Я зацікавився, побачивши, які там каструлі і сковорідки – величезні! І величезні половники, і дерев'яні ложки, більш схожі на катапульти, і десятки ножів, розкладених по ранжиру, гостро-прегостро наточених.

Жозеф підізвав нас:

— Poznajomtesia! Це Тіті! Наш новенький... Славний хлопчина. Вже я його вишколю, а потім, через рік-другий, ці мишленовські олухи набіжать сюди як мухи на мед, це я вам говорю! Ти що не вітаєшся, Тіті?

— Здрастуйте.

Він чистив картоплю – мабуть, мільйон кілограмів. Вид у нього був задоволений.

Ніг не видно під горою очисток. Я дивився на нього і думав: “Шістнадцять років... Йому-то напевно уже виповнилося...”

Висаджуючи мене біля дому, дід Леон повторив:

— Ну так зробиш, як домовилися?

— Угу.

— Наплюй на помилки, на стиль, на свій паскудний почерк – на все наплюй. Просто що на душі, те і напиши, добре?

— Угу...

Я сів за листа в той же вечір. Хоч він і говорив “наплюй”, я все-таки порвав одинадцять чернеток. А лист-таки видався зовсім короткий...

Ось він, я переписав його для вас.

“Шановний директор школи Граншан!

Я дуже хотів би вчитися у Вашій школі, але знаю, що це неможливо, тому що в мене дуже погана успішність.

Я бачив у рекламі Вашої школи, що у Вас слюсарні і столярні майстерні, кабінет інформатики, теплиці і все таке.

Я думаю, що оцінки – не найголовніше в житті. По-моєму, важливо знати, чого ти в житті хочеш.

Мені хочеться вчитися у Вас, тому що в Граншані мені буде краще за все – так я думаю. Я не дуже повний, у мені 35 кіло надії.

Всього доброго, Грегуар Дюбоск.

P. S.: Я перший раз у житті прошу у школу, сам не розумію, що це зі мною, мабуть, захворів.

P. S.: Посилаю Вам креслення машинки для чистки бананів, яку я сам зробив, коли мені було сім років”.

Я перечитав листа, вийшло дурнувато, але в мене не вистачило духу переписувати в тринадцятий раз.